

CRO
SSV
WORKS RE
#2

INNOVEREN MET DE CREATIEVE INDUSTRIE

Wie waagt het om vastgeroeste systemen te doorbreken, de boel radicaal om te gooien, te experimenteren met het onmogelijke? De ontwerpers, uitvinders, kunstenaars en hun opdrachtgevers in dit boekje treden buiten hun eigen 'comfort zone', dwingen hun gedachten in een nieuwe richting en geven bijzondere antwoorden op hedendaagse vragen. Dit tweede deel van *Crossover Works* presenteert een nieuwe selectie van de innovatieve producten en diensten die dat oplevert. ¶

**CROSSOVER
WORKS #2
INNOVEREN
MET DE CREATIEVE
INDUSTRIE**

VOORWOORD

- 4 Buitengewone hefboomeffecten
Jeroen van Erp

CASE 01-08

- 6 *Creatieve Industrie × Energie × Logistiek:*
Fairphone
Waag Society

- 8 *Creatieve Industrie × Logistiek × High Tech:*
E-Gates
*Fabrique, Accenture, Vision Box, Koninklijke Marechaussee,
Schiphol & Ministerie van Veiligheid en Justitie*

- 10 *Creatieve Industrie × Water × Energie:*
Waterpleinen
De Urbanisten & Rotterdam Climate Initiative

- 12 *Creatieve Industrie × Life Sciences & Health:*
Into D'mentia
Ijsfontein, Minase Consultancy, vumc & TU Tilburg

- 14 *Creatieve Industrie × Life Sciences & Health:*
Temstem
Reframing Studio, Parnassia Groep & TU Delft

- 16 *Creatieve Industrie × Logistiek × High Tech:*
Dynamische instapinformatie
Edenspiekermann, STBY, ProRail & NS Reizigers

- 18 *Creatieve Industrie × Water × Energie × High Tech:*
Energie eiland
*FLEX/theINNOVATIONLAB, Energy Valley, Alliander,
Ballast, Nedam & Royal Haskonig*

- 20 *Creatieve Industrie × Chemie × High Tech × Life Sciences & Health:*
Bulletproof Skin
*Jalila Essaidi, Forensic Genomics Consortium Netherlands,
Utah State University, Leids Universitair Medisch Centrum
en het Nederlands Forensisch Instituut*

ESSAY 01

- 22 Empathisch design; het zal je maar boeien
Chris Gruijters

ESSAY 02

- 28 Design fiction; ontwerpers voorvoelen de toekomst
Koert van Mensvoort

OPDRACHTGEVER 01

- 34 Heijmans; bouwbedrijf vormt winnende combinatie
Willemijn de Jonge

OPDRACHTGEVER 02

- 38 Philips Design; uitvindingen met spectaculair effect
Willemijn de Jonge

HEIJMANS

Bouwbedrijf vormt
winnende combinatie

‘Ik teken graag grafiekjes die de haalbaarheid visualiseren,’ zegt Martin Schellekens van Heijmans. ‘Ontwerpers schetsen een bijzondere beleving. Combineer onze denkkracht en er kan iets heel goeds uit komen.’

Als je nog een speler wilt zijn in een markt die traditioneel gezien niet meer levensvatbaar is, zul je moeten innoveren, zegt Martin Schellekens, Bid Director bij Heijmans. ‘Voorheen onderscheidde de bouwsector zich op prijs, maar daar ligt onze toegevoegde waarde niet meer. De focus ligt nu op de kwaliteit van onze dienstverlening.’ Die dienstverlening is drastisch aan het veranderen onder invloed van de bouwcrisis, het overheidsbeleid en de eigen ambities. Heijmans profileert zich inmiddels als innovatief bedrijf dat niet alleen gebouwen en wegen levert, maar ook ideeën, ontwerpen en service. Daarvoor zoeken zij de samenwerking met andere disciplines en sectoren nadrukkelijk op.

Een voorbeeld is de samenwerking met ontwerper Daan Roosegaarde, die zijn baanbrekende ideeën over lichtgevend asfalt publiekelijk ventileerde en prompt door Heijmans werd uitgenodigd daarover door te komen praten. Inmiddels werken zij in co-creatie aan de slimme snelweg van morgen: de Smart Highway. ‘Dit soort experimentele projecten leveren niet direct geld op, maar wel nieuwe vondsten en dat maakt ons onderscheidend’ aldus Schellekens. ‘De markt ziet ons hierdoor als innoverend; wij zijn geen traditionele bouwer meer, maar een bedrijf dat partijen bij elkaar weet te brengen om iets nieuws te creëren.’

Nieuwe constructie

We zitten te praten in Soesterberg, waar een consortium onder leiding van Heijmans bouwt aan het nieuwe Nationaal Militair Museum. Een opdracht die volgens Schellekens nooit was gewonnen als ze niet van begin af aan om tafel hadden gezeten met architecten, ontwerpers, constructeurs, installateurs en facilitaire bedrijven voor de ontwikkeling van het concept. Maar het gaat verder dan dat: het consortium heeft ook getekend voor het beheer en onderhoud voor de komende 25 jaar in een DBFMO-contract (Design, Build, Finance, Maintain & Operate).

Nationaal Militair Museum (Visualisatie: bmd)

Een relatief nieuwe aanbestedingsvorm waarbij de overheid de verantwoordelijkheid voor lange tijd bij de marktpartijen neerlegt en daarmee ook de innovatiekracht van de markt wil prikkelen.¶

De samenwerking met creatieven in het consortium is nieuw voor Heijmans. 'Vroeger bedacht de overheid het plan en het programma van eisen, zocht daar een architect bij die ging tekenen, en vervolgens een aannemer die dat kon uitvoeren,' aldus Schellekens. 'Nu zijn wij leading, en hebben wij architecten Claus & Kaan, landschapsarchitecten H+N+S en tentoonstellingsontwerpers Kossmann.dejong erbij gevraagd om samen te bedenken hoe we deze klus konden winnen.' De ontwerpers waren bij alle gesprekken met de opdrachtgever. 'Zij horen andere dingen dan ik. Zij associëren veel meer, denken vanuit de beleving van de bezoeker, willen "de collectie tot leven brengen". Dat is niet hoe ik over dingen praat, maar het heeft wel bijgedragen aan het winnen van de tender.'¶

Slim optimaliseren

'Bij het ontwerp wilden we ons in eerste instantie niet te veel laten afleiden door het geld – gewoon zonder beperking het beste te maken. Natuurlijk kwamen we toen boven budget uit. Om te voorkomen dat het kind met het badwater werd weggespoeld, zijn we vervolgens in overleg gaan bezuinigen, met creatieven, onze technische experts en financiers aan tafel. Daardoor zijn andere keuzes gemaakt dan als wij dat alleen hadden gedaan. Een aannemer had de toren van 7 ton gewoon geschraapt, maar die is gebleven, omdat hij van wezenlijk belang is voor de verbinding met het landschap. Tot op het allerlaatste moment hebben we samen zitten wikken en wegen. We hebben elkaar echt nodig gehad om slim te kunnen optimaliseren. Daardoor zijn alle partijen nu eigenaar van het resultaat.'¶

De designdelegatie bestaat overigens niet alleen uit architecten. Ook Mijksenaar (bewegwijzering), Bruns (tentoonstellingsbouw), Shosho (animatie en films) en Fabrique (huisstijl, digitale media) doen mee. Integraal ontwerpen, makkelijk is het niet, maar het loont de moeite, zegt Schellekens: 'Ik ben ervan overtuigd dat deze aanpak betere resultaten oplevert. Maar natuurlijk brengen de risico's die je neemt ook kopzorgen met zich mee.' Om het te laten lukken moet je volgens hem niet bang zijn andere disciplines de ruimte te geven. 'Partijen moeten zich kwetsbaar durven op te stellen, kunnen omgaan met onzekerheden. En na alle vrije associaties, moet iedereen zich kunnen conformeren aan kaders qua tijd – budget – creatieven moeten op een gegeven moment kunnen ophouden met ontwerpen, dat vinden ze nogal eens lastig. En toch is het juist die andere insteek van verschillende disciplines die in combinatie met elkaar iets goeds oplevert. Want als we allemaal hetzelfde trucje zouden doen, komt er nooit iets nieuws van de grond.'¶

Een kogelwerende huid, een app die paniek kan onderdrukken, een eerlijke smartphone. Het klinkt als toekomstmuziek, maar het bestaat al! Steeds meer creatieven slaan de handen ineen met experts uit andere sectoren. Het leidt tot verrassende vondsten: mooie oplossingen voor maatschappelijke en economische vraagstukken. En dat inspireert alleen maar tot meer. *Crossover Works!*